

Social Infrastructure and Its Role in Producing Social Capital and Governance: Lessons for Urban Policy-Making in Iran

Hossein Imani Jajarmi¹

1. Department of Social Development, Faculty of Social Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran.

E-mail: imanijajarmi@ut.ac.ir

Article Info	ABSTRACT
Article type: Research Article Article history: Received: 13 March 2026 Received in revised form: 09 June 2026 Accepted: 11 July 2026 Published online: 23 September 2026 Keywords: Citizen Participation, Governance, Public Space, Social Capital, Social Infrastructure	Since the 1990s, social capital scholarship has elucidated a vital dimension of the nexus between this component and the performance of public organizations, particularly regarding its impact on effectiveness, accountability, and the quality of governance. However, a critical question persists: How is social capital generated or eroded, and what factors drive this process? Using a documentary method and a critical review of the theoretical and empirical literature, this article re-examines the relationship between social capital and the institutional performance of urban governance. Drawing on the emerging literature on “social infrastructure” and transformations in the paradigms of public administration, it argues that social capital should not be regarded merely as a resource existing within society and independent of governance performance. Social infrastructure, in its contemporary conceptualization, plays an important role in facilitating everyday social interactions, the formation of ties, trust, cooperation, and citizen participation. Research indicates that such infrastructure can contribute to strengthening social resilience. Given its emphasis on citizen participation and collaboration, the governance paradigm requires social infrastructures that can facilitate interaction and cooperation among citizens and between citizens and public institutions. The article ultimately emphasizes the importance of social infrastructure for the production of social capital and urban development. Parks, libraries, social and cultural centers, public spaces, social enterprises, and other places and spaces that enable contact and interaction among diverse individuals and groups should not be regarded merely as urban facilities or amenities; rather, they should be understood as part of the social capacity of the city. The article concludes by proposing a set of policy recommendations, including the development of a National Social Infrastructure Policy and its annual monitoring alongside the assessment of social capital.
Cite this article: Imani Jajarmi, H. (2026). Social Infrastructure and Its Role in Producing Social Capital and Governance: Lessons for Urban Policy-Making in Iran. <i>Social Studies and Research in Iran</i>, 15(3), 1-18. https://doi.org/10.22059/jsr.2026.365538.1443	
 Author(s) retain the copyright. Publisher: University of Tehran Press. DOI: https://doi.org/10.22059/jsr.2026.365538.1443	

Extended Abstract

Introduction

Urban management, as the core of local governance, requires social capital for its continuity and effectiveness. The legitimacy of urban institutions, citizens' willingness to pay taxes, public oversight, and participation in problem-solving all depend on a certain level of trust, cooperative norms, and communication networks. However, classical literature (from Coleman and Bourdieu to Putnam) has largely viewed social capital as an "existing asset" within society, paying less attention to how it is produced and reproduced. Accordingly, the core question of this article is: if social capital is essential for governance, how can it be generated? Moving beyond a static approach to social capital, this article introduces the concept of "social infrastructure" as a spatial and institutional foundation for the formation of networks and social interactions, thereby challenging the role of urban governance in strengthening these infrastructures.

Methodology

This research is theoretical in nature and is based on a "critical and purposeful literature review." With the aim of critically re-reading the literature on social capital, the author has developed a conceptual framework in two stages: first, by examining classical works (Bourdieu, Coleman, Putnam) to extract the mechanisms of the relationship between social capital and government performance; and second, by analyzing the evolution of public administration paradigms and their connection to the emerging literature on "social infrastructure." The output of this method is not merely a summary of previous studies, but rather a synthetic reading that demonstrates how urban governance can provide the conditions for the reproduction of trust and social capital through social infrastructure.

Findings

The findings of the article can be categorized into three main themes:

The Relationship between Social Capital and Governance Performance: Classical literature suggests that social capital contributes to improved government performance through five mechanisms: increasing accountability (via citizen oversight), reducing monitoring costs (by decreasing opportunistic behavior and law-breaking), strengthening civic virtue (shifting preferences from "I" to "We"), enhancing administrative efficiency, and reconciling elites in fragmented societies. However, studies such as those by Cusack and Knack indicate that the impact of social capital is contingent upon its type (bridging vs. bonding) and the institutional structure of the government.

The Evolution of Public Administration Paradigms: The logic of public administration has shifted from "hierarchy and bureaucracy" (traditional administration) toward "market and competition" (new public management), and now toward "participatory governance." In the latter paradigm, the citizen has transitioned from a "customer" to a "partner." Achieving this paradigm is impossible without social capital, and producing this capital requires infrastructures that serve as prerequisites for human interaction.

Social Infrastructure as a Mechanism for Capital Production: Researchers have demonstrated that infrastructure should not be limited merely to concrete and technical structures (gray infrastructure). "Social infrastructure" (such as libraries, neighborhood centers, cafes, parks, and public spaces) consists of places that facilitate daily interactions and foster generalized trust. Empirical evidence (such as Aldrich's study in Japan or Fraser's in North America) proves that access to these spaces is significantly correlated with increased social capital and community resilience against risks. In fact, these spaces are no longer "luxury services" but are considered "governance infrastructure."

Conclusion

The article concludes that urban governance in the new era must shift its position from a

provider of services to a facilitator of social relations. In this new paradigm, social infrastructure serves as an essential foundation for creating public values (justice, participation, trust). Given the governance challenges in Iran—particularly the low rate of generalized trust and the erosion of social capital within urban management organizations—this article suggests that policy-making should not be limited to symbolic invitations for public participation. The focus of policy-making must be on “spatial and institutional infrastructures that generate social capital.” Key recommendations include redefining social infrastructure in urban planning systems from “ancillary land uses” to “strategic assets of governance”; ensuring the equitable distribution of trust-generating spaces across urban areas; and establishing an annual monitoring system to evaluate the status of social capital and the quality of related infrastructure. Ultimately, successful urban management is an institution that recognizes that strengthening social bonds in public spaces is an inevitable prerequisite for the legitimacy and effectiveness of governance at both local and national levels.

Acknowledgements: This article is an independent scholarly work; the author has published numerous works in this field of study. The author expresses sincere appreciation to the reviewers and the editorial staff of the journal for their valuable comments and efforts.

Conflict of Interest: The authors declare no conflict of interest

زیرساخت‌های اجتماعی و نقش آن‌ها در تولید سرمایه اجتماعی و حکمرانی؛

درس‌هایی برای سیاست‌گذاری شهری در ایران

حسین ایمانی جاجرمی^۱

۱. گروه آموزشی توسعه اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: imanijajarmi@ut.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۲/۲۲ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۳/۱۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۴/۲۰ تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۷/۱	از دهه ۱۹۹۰ میلادی، مطالعات سرمایه اجتماعی بخش مهمی از مسئله پیوند میان این مؤلفه و عملکرد سازمان‌های عمومی را، به‌ویژه در زمینه تأثیر آن بر کارآمدی، پاسخگویی و کیفیت حکمرانی، تبیین کرده‌اند. با این حال، پرسش مهمی همچنان پابرجاست: سرمایه اجتماعی چگونه تولید یا فرسایش می‌یابد و چه عواملی در این فرایند نقش دارند؟ مقاله حاضر با استفاده از روش اسنادی و مرور انتقادی ادبیات نظری و تجربی، رابطه سرمایه اجتماعی و عملکرد نهادی حکمرانی شهری را بازخوانی می‌کند و با بهره‌گیری از ادبیات جدید زیرساخت اجتماعی و تحولات پارادایم‌های اداره امور عمومی استدلال می‌کند که سرمایه اجتماعی را نباید صرفاً منبعی موجود در جامعه و مستقل از عملکرد حکمرانی دانست. زیرساخت‌های اجتماعی در معنای جدید خود نقش مهمی برای تعاملات روزمره، شکل‌گیری پیوندها، اعتماد، همکاری و مشارکت شهروندی دارند. تحقیقات نشان می‌دهند این زیرساخت‌ها توانسته‌اند تاب‌آوری اجتماعی را افزایش دهند. پارادایم حکمرانی با توجه به تأکید آن بر شراکت شهروندان، نیازمند زیرساخت‌های اجتماعی است. آنچه مقاله در نهایت طرح می‌کند، اهمیت زیرساخت‌های اجتماعی برای تولید سرمایه اجتماعی و توسعه شهری است. پارک‌ها، کتابخانه‌ها، مراکز اجتماعی و فرهنگی، فضاهای عمومی، کسب‌وکارهای اجتماعی و سایر مکان‌ها و فضاهایی که امکان تماس و تعامل میان افراد و گروه‌های متفاوت را فراهم می‌کنند نباید فقط همچون تجهیزات شهری محسوب شوند، بلکه آن‌ها را باید به‌عنوان بخشی از ظرفیت اجتماعی شهر به‌شمار آورد. مقاله در پایان، مجموعه‌ای از توصیه‌های سیاستی را همچون تدوین سیاست ملی زیرساخت‌های اجتماعی و پایش سالانه آن به همراه سرمایه اجتماعی پیشنهاد می‌کند.

کلیدواژه‌ها:

حکمرانی شهری، زیرساخت‌های اجتماعی، سرمایه اجتماعی، فضای عمومی، مشارکت شهروندی

استناد: ایمانی جاجرمی، حسین (۱۴۰۵). زیرساخت‌های اجتماعی و نقش آن‌ها در تولید سرمایه اجتماعی؛ درس‌هایی برای سیاست‌گذاری شهری در ایران. مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران، ۱۵(۳)، ۱-۱۸. <https://doi.org/10.22059/jirs.2026.365538.1443>

نویسندگان حق نشر و حقوق کامل انتشار را حفظ می‌کنند.

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

DOI: <https://doi.org/10.22059/jirs.2026.365538.1443>

۱. بیان مسئله

آیا «حکمرانی شهری» یا در سطحی کلان‌تر، «حکومت»، اعم از ملی یا محلی، به «سرمایه اجتماعی» نیاز دارد؟ پاسخ ساده به این پرسش، مثبت است. مدیریت شهری که مهم‌ترین نهاد حکمرانی شهری است، مقبولیت خود را از مشارکت مردم در انتخاب عمومی ارکان اصلی آن، یعنی شورای شهر و شهردار می‌گیرد. جوامعی با «فرهنگ مدنی» بالا بیشترین مشارکت را در انتخابات، شراکت در اداره امور و توجه به مسائل عمومی دارند. مدیریت شهری برای اداره امور خود نیازمند دریافت مالیات و عوارض شهری است و مردمی که به دولت و سازمان‌های عمومی اعتماد دارند بیشتر مالیات می‌پردازند (روستاین، ۱۳۹۳). بسیاری از امور در شهرها، مانند حل مسئله فقر، رسیدگی به نابسامانی‌های اجتماعی، نگهداری از تأسیسات شهری و تعیین سیاست‌ها و دستور کارها، اجرای برنامه‌ها و طرح‌ها و نظارت بر عملکرد کلی سازمان‌های اداره‌کننده شهر، همگی مستلزم سطحی از اعتماد، هنجارهای همکاری و شبکه‌های ارتباطی یا سرمایه اجتماعی هستند.

بورديو سرمایه اجتماعی را چنین تعریف می‌کند: «مجموع منابع واقعی یا مجازی سودمند برای یک فرد یا گروه، به سبب آنکه دارای شبکه استواری از روابط کم‌ویش نهادینه‌شده آشنایی و شناخت متقابل هستند» (بورديو، ۱۹۸۶: ۲۴۹). لین (۲۰۰۱) سرمایه اجتماعی را سرمایه‌گذاری افراد در روابط اجتماعی تعریف می‌کند. افراد از این طریق به منابع نهفته در شبکه‌های اجتماعی دسترسی پیدا کرده و می‌توانند بازده مورد انتظار کنش‌های ابزاری یا نگهداشتی خود را افزایش دهند. این سرمایه متشکل از عناصر روابط، شبکه‌ها، اعتماد و هنجارهای عمل متقابل است که کنش‌های جمعی را تسهیل می‌کند و برای دارنده آن، در سطوح فرد و جمع، دستاوردهای فردی و پاداش‌های جمعی به همراه دارد. از این منظر، سرمایه اجتماعی می‌تواند هزینه‌های تعامل و نظارت را کاهش دهد، امکان همکاری را بسط داده و ظرفیت شهروندان و نهادهای عمومی را برای حل مسائل مشترک بالا ببرد. با وجود تنوع تعاریف و رویکردهای سرمایه اجتماعی که موجب انتقادات نسبت به کفایت نظری آن شده بود، امروزه نوعی همگرایی نظری در این زمینه در حال شکل‌گیری است که سرمایه اجتماعی را حاصل تعامل میان روابط اجتماعی، ساختارهای شبکه‌ای و منابع قابل‌دسترس از طریق این روابط می‌داند (اریکس-او کامپو و همکاران، ۲۰۲۵).

ادبیات کلاسیک سرمایه اجتماعی، از کلمن و بورديو تا پاتنام و فوکویاما، از زوایای مختلف به رابطه میان سرمایه اجتماعی و عملکرد نهادی توجه کرده است. اگرچه مطالعه شبکه‌های اجتماعی، هنجارهای همکاری و اعتماد میان‌شخصی، تاریخی طولانی در علوم اجتماعی دارد اما از توجه ویژه اندیشمندان این حوزه به موضوع سرمایه اجتماعی حدود چهار دهه می‌گذرد. انتشار دو کتاب معروف کارآمدسازی دموکراسی: سنت‌های مدنی در ایتالیای مدرن^۱ (۱۹۹۴) و بولینگ به‌تنهایی: فروپاشی و احیای جماعت آمریکا^۲ (۲۰۰۱) از رابرت پاتنام و کتاب اعتماد: فضیلت‌های اجتماعی و آفرینش رفاه^۳ از فرانسیس فوکویاما (۱۹۹۵)، کتاب ساختارهای اجتماعی جیمز کلمن (۱۹۹۰) و به‌ویژه مقاله او (۱۹۸۸) درباره نقش سرمایه اجتماعی در ایجاد سرمایه انسانی، سبب بحث‌های

۱. مشخصات ترجمه فارسی کتاب: پاتنام، رابرت (۱۳۹۲) دموکراسی و سنت‌های مدنی: سرمایه اجتماعی و سنت‌های مدنی در ایتالیای مدرن. ترجمه محمدتقی دلفروز. تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.

۲. مشخصات ترجمه فارسی کتاب: پاتنام، رابرت (۱۴۰۳) بولینگ به‌تنهایی (فروپاشی و بازسازی سرمایه اجتماعی در آمریکا). ترجمه قربان عباسی. قزوین: شمع آوید.

۳. مشخصات ترجمه فارسی کتاب: فوکویاما، فرانسیس (۱۴۰۰) اعتماد: فضائل اجتماعی و خلق سعادت. ترجمه سید علیرضا بهشتی شیرازی. تهران: روزنه.

گسترده دربارهٔ سرمایه اجتماعی و نقش آن در فراهم کردن منابع برای فرد و جمع، تسهیل کنش‌های معطوف به همکاری و کنش‌های جمعی در جامعه و دستاوردهای نهادی در حوزه‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی شدند.

این دیدگاه‌ها که متأثر از الکسی دو توکویل، به‌ویژه کتاب کلاسیک او به نام تحلیل دموکراسی در آمریکا (۱۳۹۶) هستند با بهره‌گیری از مفهوم «زندگی انجمنی» توکویل، پیوندی میان ویژگی‌های جامعه و کارکرد نهادهای آن، همچون سیاست، اقتصاد و آموزش برقرار می‌کنند. گمانهٔ آن‌ها این است که ویژگی‌هایی همچون اعتماد متقابل، عضویت در شبکه‌های اجتماعی، مانند انجمن‌های داوطلبانه و وجود هنجارهای مشوق عمل جمعی در جامعه و فزونی و رواج گستردهٔ آن می‌تواند منجر به تشکیل دارایی مشترکی به نام «سرمایهٔ اجتماعی» شود. سرمایه اجتماعی عاملی است برای کاهش هزینه‌های عمل و افزایش تعاملات مشترک و همکاری‌های دسته‌جمعی که موجبات رونق، پویایی و پایداری جامعه را فراهم می‌کند.

دیدگاه پیوند میان موجودی سرمایه اجتماعی در جامعه و عملکرد موفق حکومت‌های محلی، در سطح منطقه یا شهر، در کشورهایی مانند ایتالیا، آلمان و آمریکا، در پژوهش‌های افرادی چون رابرت پاتنام، بویکس و پوسنر (۱۹۹۸)، توماس کوساک (۱۹۹۹)، ناک (۲۰۰۲) و پیرس و همکاران (۲۰۰۲) مورد توجه قرار گرفته و آن‌ها با تحقیقات میدانی و گردآوری داده‌های مربوط به سرمایه اجتماعی و «عملکرد نهادی» نشان داده‌اند که موجودی فراوان سرمایه اجتماعی در اندازهٔ زیاد آن موجب بهبود عملکرد حکومت‌های محلی، به‌ویژه از منظر کارایی و پاسخگویی شده است.

باین‌حال، ادبیات کلاسیک یک پرسش اساسی را به‌اندازهٔ کافی توضیح نمی‌دهد: اگر سرمایه اجتماعی برای عملکرد حکومت‌های محلی از جمله حکمرانی شهری مهم است، این سرمایه چگونه تولید و بازتولید می‌شود؟ آیا سرمایه اجتماعی صرفاً ویژگی از پیش موجود جامعه است که حکمرانی شهری باید از آن استفاده کند، یا حکمرانی شهری نیز می‌تواند در تولید و تقویت آن نقش داشته باشد؟

محدودیت رویکرد «سرمایه اجتماعی به‌مثابهٔ موجودی» (مالونی و همکاران، ۲۰۰۰) برای افراد یا نهادهایی که نگران کاهش کیفیت حکمرانی هستند، این مسئله را مطرح می‌کند که چگونه می‌توان با افزایش اعتماد عمومی میان شهروندان و در نتیجه افزایش موجودی سرمایه اجتماعی، حکومت «کارا» و «اثربخش» داشت یا به عبارت دیگر چگونه می‌توان سرمایه اجتماعی تولید کرد؟ راهکارها و سازوکارهای مولد سرمایه اجتماعی در جامعه چیست؟ و چگونه می‌توان با بهره‌گیری از آن‌ها به موجودی سرمایه اجتماعی افزود؟ چگونه در آن سرمایه‌گذاری کرد تا بر کیفیت حکمرانی افزوده شود؟ منظور از حکمرانی باکیفیت هم بهره‌مندی از ویژگی‌هایی چون قاعدهٔ امور بر قانون، مشارکت شهروندان، شفافیت سازوکارهای تصمیم‌گیری و مسئولیت‌پذیری مقامات حکومتی است. این پرسش به‌ویژه در شهرهای معاصر اهمیت دارد؛ زیرا بسیاری از مسائل شهری فقط فنی یا کالبدی نیستند. بی‌اعتمادی، انزوای اجتماعی، ضعف مشارکت، قطبی‌شدن اجتماعی-فضایی، کاهش روابط میان گروه‌های متفاوت و فرسایش حس تعلق به جامعهٔ شهری، می‌توانند ظرفیت حل مسائل عمومی را کاهش دهند.

در پاسخ به این پرسش‌ها مفهوم جدیدی به نام زیرساخت اجتماعی^۱ طرح شده است. اگرچه موضوع زیرساخت‌های اجتماعی پیشینه‌ای چند دهه‌ای در مباحث جامعه‌شناسی دارد اما آثار پیشین عمدتاً پیرامون ایدهٔ امکانات ارائه‌دهندهٔ خدمات اجتماعی متمرکز بوده‌اند؛ باین‌حال ادبیات جدید این مفهوم را به فضاها، مکان‌ها، نهادها و امکاناتی مربوط می‌کند که شرایط شکل‌گیری و حفظ شبکه‌ها و روابط اجتماعی را فراهم می‌سازند.

از این منظر، مقاله حاضر این پرسش مهم را طرح می‌کند که شرایط فضایی، نهادی و اجتماعی لازم برای تولید و تقویت سرمایه اجتماعی چیست و حکمرانی شهری چه نقشی در آن‌ها دارد؟ هدف مقاله، بازخوانی نظریه سرمایه اجتماعی در ارتباط با عملکرد نهاد حکمرانی شهری، تحولات پارادایم‌های اداره امور و پیوند دادن آن با ادبیات جدید زیرساخت اجتماعی است.

۲. روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر ماهیت، یک مطالعه نظری و از نظر روش، مبتنی بر مرور انتقادی و هدفمند ادبیات است. هدف پژوهش، آزمون یک فرضیه تجربی یا سنجش آماری متغیرها نیست، بلکه بازخوانی انتقادی ادبیات سرمایه اجتماعی و بررسی تحول آن در ارتباط با حکمرانی شهری، پارادایم‌های اداره امور و زیرساخت‌های اجتماعی است. در مرحله نخست، آثار کلاسیک و مبنایی سرمایه اجتماعی، به‌ویژه آثار بوردیو، کلمن، پاتنام و بویکس و پوسنر، برای استخراج مفاهیم و سازوکارهای اصلی رابطه سرمایه اجتماعی و عملکرد حکومت بررسی شدند. در مرحله دوم، برای به‌روزرسانی چارچوب نظری، مطالعات جدیدتر درباره چشم‌اندازهای اداره امور و زیرساخت اجتماعی، فضای عمومی، انسجام اجتماعی، اعتماد و حکمرانی محلی مورد توجه قرار گرفتند. انتخاب منابع براساس ارتباط مستقیم آن‌ها با سه محور اصلی پژوهش، یعنی سرمایه اجتماعی، حکمرانی شهری و زیرساخت اجتماعی، انجام شد. در مرحله تحلیل، مفاهیم و یافته‌های مطالعات منتخب با یکدیگر مقایسه و تلفیق شدند و بر مبنای این تحلیل، چارچوب مفهومی مقاله درباره رابطه میان کیفیت حکمرانی شهری، زیرساخت‌های اجتماعی، سرمایه اجتماعی و پیامدهای حکمرانی تدوین شد. بنابراین، خروجی پژوهش فقط جمع‌بندی مطالعات پیشین نیست، بلکه ارائه یک خوانش تلفیقی از ادبیات و پیشنهاد چارچوبی برای تبیین نقش حکمرانی شهری در ایجاد شرایط تولید و بازتولید سرمایه اجتماعی از طریق زیرساخت‌های اجتماعی است.

۳. یافته‌های پژوهش

در این بخش، بر پایه مرور انتقادی ادبیات و چارچوب مفهومی تدوین‌شده، یافته‌های اصلی پژوهش درخصوص سازوکارهای تولید سرمایه اجتماعی و کارکردهای آن در حکمرانی شهری ارائه می‌شود.

۳-۱. جامعه مدنی مولد سرمایه اجتماعی و نقش آن در عملکرد حکمرانی

یکی از مهم‌ترین مباحث ادبیات کلاسیک، رابطه میان سرمایه اجتماعی و عملکرد نهادهای عمومی دولتی، منطقه‌ای و شهری است. با استفاده از چارچوب بویکس و پوسنر (۱۹۹۸) می‌توان پنج مدل نظری در این حوزه ترسیم کرد:

مدل اول: پاسخگویی حکومت

سرمایه اجتماعی می‌تواند آگاهی شهروندان از امور عمومی را افزایش دهد و ظرفیت آن‌ها را برای نظارت، بیان خواسته‌های جمعی و پاسخگو کردن حکومت تقویت کند. شهروندانی که در شبکه‌های اجتماعی و انجمن‌های مدنی مشارکت دارند، فرصت بیشتری برای گفت‌وگو درباره مسائل عمومی، دریافت اطلاعات و شکل‌دهی به مطالبات جمعی دارند. هرچه حکومت آگاهی بیشتری از خواسته‌های جامعه داشته باشد، پس به احتمال زیاد آن‌ها را در سیاست‌های خود بازتاب می‌دهد.

قانون‌پذیری و کاهش هزینه‌های نظارت: اعتماد و هنجارهای مشوق تعامل می‌توانند هزینه‌های اطاعت از سیاست‌ها و اجرای مقررات عمومی را کاهش دهند. هنگامی که شهروندان انتظار داشته باشند دیگران نیز قانون را رعایت می‌کنند، انگیزه برای رفتار

فرصت طلبانه کاهش می‌یابد. به عبارت دیگر، سرمایه اجتماعی موجب می‌شود تا احتمال بروز پدیده «سواری مجانی» کاهش یابد و افراد جامعه با اطمینان خاطر و اعتماد نسبت به دیگران فعالیت‌های عمومی و عام‌المنفعه را انجام دهند.

تقویت فضیلت مدنی: سرمایه اجتماعی می‌تواند فضیلت مدنی را در شهروندان پرورش دهد. این سرمایه با تغییر تمایلات جامعه از علائق خاص‌گرایانه (من چگونه می‌توانم ثروتمند شوم؟) به علائق جامعه‌محور (ما چگونه می‌توانیم اوضاع محله‌مان را بهتر کنیم؟)، موجب حکمرانی خوب می‌شود. با افزایش ترجیحات شهروندی به جانب منافع جمعی، یا به تعبیر پاتنام بسط «من» به «ما»، سرمایه اجتماعی مشوق تقاضاهایی از حکومت می‌شود که توجه آن‌ها به منافع «همگانی»، به جای کمک به عده‌ای خاص به هزینه دیگران است (پاتنام، ۱۹۹۵: ۶۷).

کارایی اداری: اعتماد و شبکه‌های همکاری در درون سازمان‌های عمومی نیز می‌توانند هزینه‌های نظارت و کنترل را کاهش داده و همکاری میان مدیران و کارکنان و در نتیجه کارایی اداری را افزایش دهند.

آشتی نخبگان: در جوامع چندپاره، شبکه‌های درون‌گروهی ممکن است شکاف‌های اجتماعی را تقویت کنند. در چنین شرایطی، سرمایه اجتماعی زمانی می‌تواند به حکمرانی بهتر کمک کند که شبکه‌های میان‌گروهی و روابط برون‌شبکه‌ای نیز توسعه یافته باشند. راه‌حل نهادی مورد ترجیح برای چنین شرایطی، ابداع «نهادهای متحدکننده» است که در آن نمایندگان گروه‌های اجتماعی مختلف یا متخاصم در قدرت شریک می‌شوند.

از جمله تحقیقات مهم در حوزه سرمایه اجتماعی و عملکرد نهادی، می‌توان به تحقیق کلاسیک پاتنام و همکارانش (۱۹۹۴) درباره عوامل مؤثر بر عملکرد حکومت‌های منطقه‌ای ایتالیا اشاره کرد. آن‌ها دریافتند در مناطق با فرهنگ مدنی بالاتر ایتالیا، تماس‌های شهروندان با مقامات حکومتی متوجه امور عمومی بوده است، درحالی‌که در مناطق کمتر مدنی، چنین تماس‌هایی «به شکلی همه‌جانبه شامل درخواست شغل و حمایت» بود. در مناطق مدنی‌تر، شهروندان حکومت را به‌عنوان تأمین‌کننده کالاهای عمومی ضروری، که به نفع همه‌کس است، می‌دیدند درحالی‌که نگاه شهروندان در مناطق کمتر مدنی به حکومت به‌عنوان منبع کالاهای خصوصی بود.

در ادامه، سنت تحقیقاتی پاتنام، پاکستن (۱۹۹۹ و ۲۰۰۲) و اینگلهارت (۱۹۹۹) هم در تحقیقات خود به این یافته رسیدند که اعتماد تعمیق‌یافته برای حیات حکومت دموکراتیک مهم است. اینگلهارت شواهد تجربی هم ارائه کرد و براساس پیمایش‌های ارزش‌های جهانی دریافت در کشورهای که اعتماد بین‌شخصی بالاتر است، حمایت از دموکراسی قوت بیشتری دارد. مطالعه ریس اندروس (۲۰۰۷) در انگلستان نشان داد سطوح پایین مشارکت مدنی، فرهنگ سیاسی فردگرایانه، اعتماد بین‌شخصی کمتر و زندگی انجمنی اندک، منجر به تعداد بیشتری از خدمات عمومی ناموفق و شکست‌خورده می‌شود. بنابراین هرچه مشارکت افراد جامعه در امور عمومی بیشتر باشد، احتمال زیادتری برای عملکرد بهتر حکومت وجود خواهد داشت.

با این حال تحقیقات دیگری هم بودند که اگرچه همان رابطه میان سرمایه اجتماعی و عملکرد نهادی را دنبال می‌کردند اما در تحقیقات خود متوجه تأثیر عوامل دیگری هم شدند. برای مثال توماس کوساک (۱۹۹۹) در مقاله‌ای به نام «سرمایه اجتماعی، ساختارهای نهادی و عملکرد دموکراتیک: مطالعه تطبیقی حکومت‌های محلی آلمان»، پیوند میان سرمایه اجتماعی و عملکرد نهادی را بررسی کرد. کوساک می‌خواست دریابد منابع رضایت شهروندان از عملکرد شهرداری‌ها چیست؟ پرسش اصلی کوساک مشابه پرسش پاتنام، این بود که چرا برخی شهرداری‌ها در ارزیابی شهروندان خود عملکرد خوبی دارند و عملکرد بقیه ضعیف است؟ او از تحلیل خود به این نتایج رسید: سرمایه اجتماعی بالاتر میان فرهنگ سیاسی نخبگان یک جامعه منجر به رضایت شهروندی بیشتر از عملکرد حکومت محلی می‌شود. ساختارهای حکومت محلی که در آن‌ها قدرت تمرکز یافته است و در نتیجه تعداد بازیگران دارای حق و تو کمتر شده است، رضایت شهروندی بیشتری از عملکرد حکومتی نسبت به ساختارهایی که در آن‌ها توزیع قدرت پراکنده‌تر است، ایجاد

می‌کنند. به عبارت دیگر، کوساک در کنار نقش سرمایه اجتماعی، به مسئله تمرکز یا پراکندگی قدرت در ساختارهای اداری حکومت محلی و تأثیر آن بر رضایت شهروندان از عملکرد حکومت توجه کرد. قوت تحقیق کوساک، کنارهم‌دیدن عامل اجتماعی و عامل نهادی بود.

همچنین استفن ناک (۲۰۰۲) در مقاله «سرمایه اجتماعی و کیفیت حکومت: شواهدی از ایالت‌ها»، تأثیر شکل‌های مختلف سرمایه اجتماعی را بر عملکرد حکومتی در ایالت‌های آمریکا تحلیل کرد. او دریافت ابعادی از سرمایه اجتماعی، که از نظر مفهومی با کنش متقابل تعمیم‌یافته (همچون اعتماد اجتماعی، کار داوطلبانه و همکاری با سازمان‌های عمومی) شناخته می‌شود با عملکرد حکومتی بهتر مرتبط هستند. در مقایسه، ابعادی از سرمایه اجتماعی که با پیوستگی اجتماعی (شامل فعالیت در انجمن‌ها و معاشرت غیررسمی) شناخته می‌شوند با عملکرد حکومتی ارتباطی ندارند. این یافته‌ها کاربرد ناهمگن شاخص‌های سرمایه اجتماعی را، که نشانگرهای پیوستگی اجتماعی را با نشانگرهای اعتماد تعمیم‌یافته و کنش متقابل مخلوط می‌کنند، مورد پرسش قرار می‌دهد. به عبارت دیگر، از نظر ناک باید میان انواع شاخص‌های سرمایه اجتماعی تفکیک قائل شد تا بتوان دریافت کدام‌یک از ابعاد سرمایه اجتماعی با عملکرد حکومتی در پیوند است.

لوندس و ویلسن (۲۰۰۱) هم دریافتند که دیدگاه سرمایه اجتماعی رابرت پاتنام بسیار بر نقش جامعه متمرکز است و عاملیت دولت و عوامل سیاسی مرتبط با آن را دست‌کم می‌گیرد. آن‌ها نقش «طراحی نهادی» را در تبیین این مسئله بررسی کردند که چگونه دولت‌ها می‌توانند شکل‌دهنده توسعه سرمایه اجتماعی و تأثیر بالقوه آن بر «عملکرد دموکراتیک» باشند. این دو محقق برنامه «بازسازی دموکراتیک» حزب کارگر در زمینه حکومت‌های محلی بریتانیا را فرصتی مناسب برای بررسی ارتباط طراحی نهادی با بحث‌های مربوط به سرمایه اجتماعی و دموکراسی دانسته و پیشنهاد کردند که چشم‌انداز ایجاد و بهره‌گیری از سرمایه اجتماعی می‌تواند به همان اندازه «فرایند» به «محتوای طراحی نهادی» همبستگی داشته باشد. بو روئستاین (۱۳۹۳) هم دریافت که برای تولید سرمایه اجتماعی نمی‌توان تنها به جامعه مدنی اتکا کرد و نقش دولت به‌ویژه کارآمدی، عاری بودن از فساد و بهره‌مندی از سیاست‌های مشوق تعاملات و ارتباط میان گروه‌های اجتماعی مختلف و توجه به زیرساخت‌های اجتماعی، در این موضوع اهمیت زیادی دارد.

نقد دیگر از منظر «دیدگاه شبکه‌ها» بود. این دیدگاه بر پیوندهای عمودی و افقی میان مردم و روابط درونی و میانی بین هویت‌های سازمانی مانند گروه‌های اجتماعی و شرکت‌ها تأکید دارد و بر این نظر است که علاوه بر لزوم «پیوندهای درون-جماعتی» یا قوی که برای ایجاد حس هویت و تعیین هدف مشترک برای خانواده‌ها و اجتماعات مورد نیاز است، باید به «پیوندهای بین‌جماعتی» یا ضعیف نیز که بخش‌های اجتماعی متعدد -مثلاً بر پایه مذهب، طبقه، قومیت، جنسیت و موقعیت اجتماعی-اقتصادی را به یکدیگر متصل می‌کند، نیز توجه کرد؛ در غیر این صورت پیوندهای افقی قوی می‌تواند زمینه‌ای برای تعقیب منافع محدود فرقه‌ای و بخشی شود؛ این حالت به ضرر انسجام اجتماعی جامعه خواهد بود. این دو گونه پیوند را می‌توان «سرمایه اجتماعی درون‌گروهی یا محدودکننده» و «سرمایه اجتماعی پیوندزننده» دانست. این دیدگاه برخلاف دیدگاه اجتماع‌گرایی پاتنام که نظر مثبتی نسبت به سرمایه اجتماعی داشت و وجود آن را به نفع اجتماع می‌دانست، معتقد است سرمایه اجتماعی مانند شمشیر دو دم می‌ماند که می‌تواند هم به نفع و هم به ضرر اجتماع عمل کند. از این‌رو می‌توان گفت هرچه سرمایه اجتماعی درون‌گروهی یا محدود بیشتر باشد، اما سرمایه اجتماعی برون‌گروهی یا میان‌گروهی کمتر، ممکن است این وضعیت برای جامعه پیامدهای منفی داشته باشد. اثر مثبت سرمایه اجتماعی هنگامی خواهد بود که این دو شکل سرمایه اجتماعی، یعنی «سرمایه اجتماعی درون‌گروهی یا محدود» و

«سرمایه اجتماعی برون گروهی یا میان گروهی» هردو به میزان مناسب باشند؛ باین حال وجود روابط افقی میان گروه‌ها و شبکه‌های اجتماعی مختلف برای آشکارشدن اثرات مثبت سرمایه اجتماعی ضروری است (وول کاک و نارایان، ۲۰۰۰).

۳-۲. تحول پارادایم‌های اداره امور

رویداد مهم دیگر تحولاتی است که در حوزه پارادایم‌های اداره امور عمومی، به‌ویژه با توجه به اتفاقاتی مانند شکست نظام‌های اداری مبتنی بر تمرکزگرایی، حاکمیت دیدگاه‌های نئولیبرال و شرکتی و اهمیت یافتن سرمایه اجتماعی و شبکه‌های اجتماعی روی داده است. این پارادایم‌ها با توجه به ویژگی‌های خود به سه دسته اداره امور عمومی، سنتی، مدیریت امور عمومی نوین و نظریه حکمرانی تقسیم می‌شوند (آزبورن، ۲۰۰۶ و ۲۰۱۰؛ کیر، ۲۰۰۹؛ پیر و پیترز؛ ۲۰۲۰؛ دان و همکاران، ۲۰۲۴). تأثیرپذیرفتن این پارادایم‌ها از تحولات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی، موجب تحول آن‌ها و توجه به موضوعات جدیدی چون شراکت شهروندان، خلق ارزش‌های عمومی و اهمیت شبکه‌سازی شده است (جدول ۱).

جدول ۱. تحول پارادایم‌های اداره امور عمومی سنتی، مدیریت امور عمومی نوین و نظریه حکمرانی

ابعاد مقایسه	اداره امور عمومی سنتی	مدیریت امور عمومی نوین	نظریه حکمرانی
منطق اداره امور	سلسله‌مراتب و دیوان‌سالاری	بازار و رقابت	همکاری، شراکت و شبکه‌سازی
دموکراسی	تحقق از طریق پارلمان‌های منتخب. تفکیک میان سیاست و اداره امور	حاصل تجمیع ترجیحات فردی است که سیاستمداران آن را تعریف می‌کنند. تفکیک میان سیاست و مدیریت	از طریق مشارکت تأمین می‌شود. تفکیک روشنی میان سیاست و فرایندهای اجرایی وجود ندارد.
هدف اصلی	اجرای قانون و ارائه خدمات عمومی	کارایی و اثربخشی	خلق ارزش‌های عمومی و حل مسائل جمعی
نقش دولت	ارائه‌کننده خدمات و کنترل‌کننده	تنظیم‌گر، زمینه‌ساز فعالیت بازار و خریدار خدمات	تسهیل‌کننده حکمرانی شبکه‌ای
نقش شهروند	دریافت‌کننده خدمات	مشتری	شریک
سازوکار هماهنگی	فرمان و کنترل	قرارداد و رقابت	شراکت و شبکه‌سازی

منبع: اقتباس و تلخیص براساس آزبورن (۲۰۰۶، ۲۰۱۰)، کیر (۲۰۰۹)، پیر و پیترز (۲۰۲۰) و دان و همکاران (۲۰۲۴).

همان‌گونه که جدول نشان می‌دهد، منطق اداره امور جامعه از تمرکز بر دیوان‌سالاری و سلسله‌مراتب به سمت بازار و رقابت و سپس همکاری، شراکت و شبکه‌سازی حرکت کرده است. همین‌طور نقش دولت از ارائه‌کننده خدمات و کنترل‌کننده امور در دیدگاه سنتی تغییر کرده و در پارادایم مدیریت نوین، این نقش در حوزه تنظیم‌گری و خریدار خدمات تعریف شده است. باین حال در پارادایم حکمرانی، نقش دولت عمدتاً به عنوان تسهیل‌کننده حکمرانی شبکه‌ای شناخته می‌شود. دولت در پارادایم حکمرانی به دنبال شراکت و همکاری سایر بخش‌های جامعه، به‌ویژه بخش خصوصی و تشکلهای جامعه مدنی است و از این‌رو با توجه به منابع و اختیاراتی که دارد باید زمینه حکمرانی شراکتی را فراهم کند. شهروندان هم که در دیدگاه سنتی، به عنوان ارباب رجوع و دریافت‌کننده خدمات شناخته می‌شدند و در پارادایم مدیریت نوین مشتری بودند، در پارادایم حکمرانی، شهروندان بدل به شرکایی شده‌اند که باید در اداره امور عمومی سهم و نقش داشته باشند. باین حال تحقق پارادایم حکمرانی مشارکتی به‌ویژه با توجه به تأکید آن بر همکاری، شبکه‌سازی و شراکت مستلزم میزان چشمگیری سرمایه اجتماعی است. تولید سرمایه اجتماعی، نگهداشت و کاربرد آن در جامعه نیازمند زیرساخت‌هایی است که مهم‌ترین آن‌ها، با توجه به توضیحات بخش بعدی، باید زیرساخت اجتماعی دانست.

۳-۳. زیرساخت‌های اجتماعی

زیرساخت‌ها را می‌توان بنیان‌ها و پایه‌های کارکرد جوامع تعریف کرد. آن‌ها در قالب شبکه پیچیده‌ای از سامانه‌های به‌هم‌متصل اجتماعی، زیست‌بومی و فنی امکان تولید، تأمین، توزیع، گردش و مصرف کالاها و خدمات ضروری و به‌زیستی را برای افراد، خانواده‌ها، جماعت‌ها، کسب‌وکارها و سازمان‌ها فراهم می‌کنند (مهوار و همکاران، ۲۰۲۱). نهادهای اجتماعی سازنده جامعه مدرن بدون زیرساخت‌ها امکان عمل ندارند (هیکفورد و همکاران، ۲۰۱۸). تسهیلاتی چون سدها، جاده‌ها، بندرها و لوله‌های آب‌رسانی را، که اغلب سازه‌های بتنی دارند، زیرساخت‌های خاکستری می‌نامند و سازه‌های حامی و دوستدار محیط‌زیست مانند سبز بام‌ها، زیرساخت‌های سبز نام دارند. جدول زیر انواع زیرساخت‌ها را نشان می‌دهد:

جدول ۲. انواع زیرساخت‌ها

نوع زیرساخت	مثال‌ها	متأثر از	سودمندی‌ها
خاکستری	جاده‌ها، پل‌ها، بندرها، سدها، سامانه‌های برق، گاز، آب و مدیریت مواد زائد	قوانین دولتی، تقاضا و لابی‌گری ساخت‌وساز صنعتی، مقررات ناحیه‌بندی، مقررات ساختمانی	شکل استاندارد زیرساخت‌های ضروری برای حمل‌ونقل، مدیریت زنجیره عرضه، کنترل سیلاب، گرمایش، سرمایش و غیره.
سبز (یا آبی)	پارک‌های اقلیمی، سبز بام‌ها، برداشت آب باران، الگوبرداری زیستی در خیابان‌ها	برنامه‌ریزی شهری پیشرو، شهروندان محلی دخیل، تهدیدات شهری	شکل ارزان‌تر و کم‌زبان برای محیط‌زیست از مدیریت ریسک‌های سیلاب، کاهش دمای جزایر گرمایی
اجتماعی	سرای محلات، کتابخانه‌ها، مسیرهای پیاده‌روی، میدان‌های بسکتبال، موزه‌ها، فضاهای عمومی، کنیسه‌ها، مساجد، کلیساها	تقاضای شهروندی، فشار جامعه مدنی، دهش‌های انسان‌دوستانه	افزایش ظرفیت ساکنان برای تعامل، هماهنگی، توسعه روابط افقی و عمودی

منبع: آلدريج، ۲۰۲۳: ۳۱

تعریف زیرساخت اجتماعی کار ساده‌ای نیست، زیرا ماهیتی ترکیبی دارد. این مفهوم از سویی اشاره به اجتماع یا تعاملات انسانی دارد و از سوی دیگر، زیرساخت به سامانه‌های کالبدی اشاره می‌کند که بنیان و پایه عملکردهایی چون حرکت و فعالیت‌های اقتصادی هستند. با این حال، کاربرد این مفهوم پیشینه‌ای چند دهه‌ای دارد و به‌ویژه اقتصاددانان و متخصصان توسعه از دهه ۱۹۶۰ به این سو، آن را در تحلیل‌های خود از وضعیت کشورهای در حال توسعه به کار برده‌اند. جاشی و آلدريج در مروری انتقادی از نزدیک به ۱۵۰ مقاله و منبع منتشرشده در فاصله سال‌های ۱۹۶۰ تا ۲۰۲۵، با اشاره به روزافزونی تصدیق نقش اساسی زیرساخت اجتماعی در شکل‌گیری اعتماد و همکاری، نشان می‌دهند که این اصطلاح در رشته‌های گوناگون با معانی متفاوتی به کار رفته و از این رو به صورت‌بندی نظری دقیق‌تری نیاز دارد. آن‌ها دریافتند که ارجاعات و اشارات به زیرساخت اجتماعی، به‌طور عمده پیرامون پنج دسته مهم آموزش، سلامت، مسکن، حمل‌ونقل و فضاهای شبکه‌سازی (واقعی و مجازی) گرد آمده‌اند. دسته آموزش اشاره به تسهیلات و امکاناتی دارد که تأمین‌کننده آموزش و تعلیمات منظم هستند و شامل مراکزی چون مهدکودک، دبستان و دبیرستان، آموزشگاه، مؤسسات آموزشی، دانشکده‌ها و دانشگاه می‌شوند. دسته سلامت مرتبط با زیرساخت‌های اجتماعی، همچون درمانگاه‌ها است، مکان‌هایی که مراقبت‌های بهداشتی و پزشکی سازمان‌یافته به افراد و جماعات ارائه می‌دهند. دسته مسکن به سکونتگاه‌ها توجه دارد و شامل مکان‌هایی مانند

خانه است و برون داد اقتصادی دستاورد آن است. دسته حمل و نقل شامل ارجاعات منابع مرتبط با موضوع حمل و نقل به زیرساخت اجتماعی می شود. اما دسته فضاهای شبکه سازی در سال های اخیر مورد توجه بیشتری قرار گرفته است. این دسته شامل موضوعاتی چون فضاهای گرهمایی، کانون های شبکه سازی و فضاهای ملاقات است و بر فعالیت مکان هایی همچون کسب و کارهای اجتماعی (کافه ها، آرایشگاه ها و رستوران ها)، فضاهای جماعتی (گروه های دوستی اینترنت-مبنا، سرای محلات، کتابخانه ها)، پارک ها (باغچه های محله و پیاده روی های سبز) و مکان های عبادت (مساجد، کنیسه ها، کلیساها) توجه می کند. این فضاها تسهیل کننده فرایندهای اعتمادسازی و ایجاد پیوند میان افراد هستند. این فضاها، مکان ها و فعالیت ها، شامل نقاط و امکاناتی هستند که آشکارا برای افزایش تعاملات انسانی و تقویت پیوندهای جماعتی طراحی شده اند (فریزر و همکاران، ۲۰۲۲).

پیشینه این رویکرد نوین به فضاها و مکان های زمینه ساز و مشوق تعاملات اجتماعی به آثار پژوهشگرانی چون جین جیکوبز (۱۳۹۸) برمی گردد که بر اهمیت زیرساخت های اجتماعی همچون کافه ها و نیمکت های عمومی تأکید داشت زیرا مسبب پیوندهای اجتماعی از طریق ملاقات و مواجهه می شدند. همچنین می توان به آن دسته از مطالعاتی اشاره کرد که به مکان های سوم^۱ توجه می کردند، اماکن و امکاناتی ورای محل کار و خانه برای گرهمایی و معاشرت میان آدم ها، همچون قهوه خانه ها، چای خانه ها و کتاب فروشی ها (اولدنبگ، ۱۹۹۹). جدول زیر دسته بندی زیرساخت های اجتماعی را نشان می دهد:

جدول ۳. دسته بندی زیرساخت های اجتماعی

دسته	کارکرد	نمونه
آموزش	مکان های تأمین آموزش منظم	مدارس، آموزشگاه ها، دانشگاه ها
سلامت	مکان های تأمین مراقبت های پزشکی منظم برای افراد یا جماعت ها	بیمارستان ها، درمانگاه های محله ای، کلینیک های دندان پزشکی
مسکن	مکان های اسکان	مساکن خصوصی، بلوک های آپارتمانی عمومی، مسکن جماعتی
حمل و نقل	سامانه یا وسایل انتقال افراد از جایی به جایی دیگر به طرق گوناگون	سامانه های اتوبوس، قطار، تراموا و مترو
فضاهای شبکه سازی	مکان هایی که در آن ها تعاملات انسانی روزمره و روابط میان افراد را برقرار کرده و پیوندهای جماعتی را تقویت می کنند.	کافه ها، رستوران ها، خواروبار فروشی ها، کتابخانه ها، پارک ها، سالن های ورزشی، مساجد، کنیسه ها، کلیساها، سالن های موسیقی

منبع با تلخیص: جاشی و آلدريج، ۲۰۲۵: ۲۹۰

جاشی و آلدريج در پایان تحقیق خود زیرساخت اجتماعی را چنین تعریف می کنند: فضاهای مجازی و واقعی که شامل بیشترین مراقبت و همکاری، پرورش دهنده اعتماد، تسهیلگر همکاری و تعمیق کننده انسجام اجتماعی و سرمایه اجتماعی هستند (جاشی و آلدريج، ۲۰۲۵). نکته مهم این است که این فضاهای پیوندها و پیوستگی های اجتماعی زمینه و بستر رشد سرمایه اجتماعی را فراهم می کنند (فریزر و همکاران، ۲۰۲۲). اگرچه در گذشته، آموزش، سلامت، مسکن و حمل و نقل، ذیل مفهوم زیرساخت اجتماعی قرار می گرفتند، مرور انتقادی اخیر ادبیات نشان می دهد که گرایش غالب امروز، زیرساخت اجتماعی را عمدتاً به فضاهای تعامل، اعتمادسازی و شبکه سازی اجتماعی تفسیر می کند؛ رویکردی که با برداشت کلینبرگ (۱۳۹۹) از این مفهوم سازگار است (جاشی و آلدريج، ۲۰۲۵). جدول ۴ درک بهتری از زیرساخت های اجتماعی به معنای فضاهای مولد سرمایه اجتماعی از طریق شبکه سازی ارائه می دهد.

جدول ۴. پیوندهای میان دسته ها، واژگان تخصصی موجود و سرمایه اجتماعی + شبکه ها

دسته	برون‌داد مورد نظر	اصطلاحات تخصصی برای امکانات	پیوند با سرمایه اجتماعی و شبکه‌ها
آموزش	سرمایه انسانی	زیرساخت آموزشی؛ مدارس	ضعیف
سلامت	سلامتی	زیرساخت سلامت	هیچ
مسکن	خدمات/نیازهای انسانی	زیرساخت مسکونی؛ خانه‌ها	ضعیف
حمل‌ونقل	حرکت (کالاها و خدمات)	زیرساخت حمل‌ونقل	خیلی ضعیف
فضاهای شبکه‌سازی	سرمایه اجتماعی	زیرساخت اجتماعی	قوی

منبع: جاشی و آلدريج، ۲۰۲۵: ۲۹۰

پژوهش اخیر فریزر و همکاران (۲۰۲۴)، شواهد تجربی مهمی دربارهٔ رابطهٔ میان زیرساخت اجتماعی و سرمایه اجتماعی ارائه می‌کند. این پژوهش با بررسی ۲۵ شهر بزرگ در آمریکای شمالی و استفاده از داده‌های مکانی گوگل‌مپس و شاخص سرمایه اجتماعی در سطح نواحی سرشماری، رابطهٔ میان انواع زیرساخت‌های اجتماعی همچون پارک‌ها، مراکز اجتماعی، کافه‌ها، مساجد، کتابخانه‌ها و سایر مکان‌های اجتماع‌پذیر و سه نوع سرمایه اجتماعی پیونددهنده، درون‌گروهی و ارتباطی را بررسی کرده است. یافته‌های پژوهش، پس از کنترل سایر عوامل مؤثر، نشان می‌دهد که وجود و دسترسی بیشتر به زیرساخت اجتماعی با سطح بالاتر سرمایه اجتماعی پیونددهنده رابطهٔ مثبت دارد. این زیرساخت‌ها می‌توانند فرصت برقراری پیوندهای اجتماعی ضعیف‌تر اما متنوع‌تر را میان افراد و گروه‌های اجتماعی متفاوت فراهم کنند. پژوهشگران براین‌اساس استدلال می‌کنند که زیرساخت‌های اجتماعی می‌توانند به گسترش شبکه‌های اجتماعی فراتر از گروه‌های همگون و تقویت نوعی «دموکراسی پیونددهنده» کمک کنند. درعین‌حال، پژوهش تفاوت چشمگیری میان شهرها از نظر میزان دسترسی به این زیرساخت‌ها نشان می‌دهد؛ یافته‌ای که اهمیت سیاست‌گذاری شهری را برای توزیع و دسترسی عادلانه به فضاها و مکان‌های تعامل اجتماعی نشان می‌دهد (فریزر و همکاران، ۲۰۲۴). اما نکتهٔ مهم پژوهش این است که رابطهٔ مثبت را به‌طور مشخص برای نوع سرمایه اجتماعی پیونددهنده پیدا کرده‌اند و نشان نداده‌اند که هر نوع زیرساخت اجتماعی الزاماً همهٔ انواع سرمایه اجتماعی را افزایش می‌دهد.

در پژوهشی دیگر، چی و همکاران (۲۰۲۴)، شواهد مهمی دربارهٔ نقش فضای عمومی در شکل‌گیری انسجام اجتماعی ارائه کردند. این پژوهش با مرور نظام‌مند ۶۳ مطالعهٔ تجربی، رابطهٔ میان ویژگی‌های فضای عمومی، تعامل اجتماعی و انسجام اجتماعی را بررسی کرده است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که برخی ویژگی‌های کالبدی و فضایی، از جمله دسترسی‌پذیری، اختلاط کاربری‌ها و وجود امکانات و مبلمان شهری، می‌توانند فرصت تعامل اجتماعی و شکل‌گیری انسجام اجتماعی را افزایش دهند. بااین‌حال، این رابطه به‌صورت مکانیکی و مستقل از زمینهٔ اجتماعی عمل نمی‌کند و عواملی همچون سن، قومیت و مدت سکونت و همچنین عوامل ادراکی، مانند احساس امنیت، ادراک بصری و دلبستگی به مکان، بر آن تأثیر می‌گذارند. براین‌اساس، فضای عمومی را می‌توان نه صرفاً به‌عنوان یک عنصر کالبدی شهر، بلکه به‌مثابهٔ رسانه‌ای اجتماعی برای ایجاد تماس و هم‌حضور گروه‌های مختلف، تسهیل تعاملات روزمره و تقویت انسجام اجتماعی در نظر گرفت. اهمیت این یافته برای بحث حاضر در آن است که رابطهٔ میان فضای شهری و سرمایه اجتماعی را می‌توان از مسیر تعامل اجتماعی توضیح داد؛ به این معنا که ویژگی‌های مناسب فضای عمومی می‌توانند فرصت تعامل میان افراد و گروه‌های متفاوت را افزایش داده و از این طریق زمینهٔ شکل‌گیری روابط اجتماعی و انسجام اجتماعی را فراهم کنند (چی و همکاران، ۲۰۲۴).

یکی از مسائل مهم جوامع انسانی، چگونگی حفاظت از شهروندان و دارایی‌ها در برابر مخاطرات است. اکنون کمتر جامعه‌ای را می‌توان یافت که درگیر ریسک‌ها، شوک‌ها، بحران‌ها و مخاطراتی همچون سیل، زلزله، خشکسالی، جنگ، جرم و جنایت، ترور، انزوای احتمالی افراد و نابرابری طبقاتی و فضایی نباشد. باین‌حال جوامع به‌طورمعمول برای کاهش و تخفیف ریسک‌ها به دنبال زیرساخت‌های کالبدی و فیزیکی هستند. این در حالی است که زیرساخت‌های اجتماعی در هنگام مواجهه با مخاطرات و بحران‌ها و بهبود و احیا در این زمینه می‌توانند نقشی سودمند و با هزینه‌های کمتر داشته باشند. همان‌گونه که آلد ریچ (۲۰۲۳) و کلاینبورگ (۱۳۹۹) در پژوهش‌های خود نشان می‌دهند، زیرساخت‌های اجتماعی می‌تواند در هنگام وقوع مخاطراتی همچون سونامی و موج گرما جان افراد را نجات دهد. برای مثال آلد ریچ به یافته‌های یک تحقیق در ژاپن اشاره می‌کند که براساس آن با تحلیل داده‌های کمی مربوط به ۵۵۰ محله در سه استان ژاپن به نام‌های میاگی، ایواته و فوکوشیما، که سونامی ۱۱ مارس ۲۰۱۱ بیشترین تأثیر را بر آن‌ها گذاشت، با کنترل فاکتورهای مرتبط، از جمله شرایط جغرافیایی، مخاطره، شرایط اقتصادی و سرمایه اجتماعی مشخص شد که عامل زیرساخت اجتماعی با امکانی چون سراهای محلات، کتابخانه‌ها، پارک‌ها و مانند آن‌ها به نحوی سنجش‌پذیر و با هزینه‌های کمتر نرخ‌های مرگ‌ومیر را در میان سالمندان (گروه جمعیتی با بیشترین آسیب‌پذیری) کاهش داده‌اند. او چنین استدلال می‌کند که براساس این داده‌ها، سرمایه‌گذاری در پروژه‌های زیرساخت اجتماعی جان‌های بیشتری را در هنگام مخاطرات طبیعی نسبت به صرف همان مقدار هزینه برای زیرساخت‌های خاکستری استاندارد همچون دیوارهای ساحلی نجات می‌دهد. آلد ریچ از تصمیم‌گیران ملی، منطقه‌ای و محلی می‌خواهد تا هزینه‌های بیشتری را برای زیرساخت‌های نرم و مقرون‌به‌صرفه‌ای همچون کتابخانه‌ها، سراهای محلات، کسب‌وکارهای اجتماعی و پارک‌های عمومی انجام دهند تا تاب‌آوری در برابر انواع متعدد شوک‌ها افزایش یافته و کیفیت زندگی ساکنان بیشتر شود.

۴. بحث و نتیجه‌گیری و درس‌هایی برای سیاست‌گذاری شهری در ایران

در این مقاله پیوندهای میان سه حوزه حکمرانی شهری، سرمایه اجتماعی و زیرساخت‌های اجتماعی را بررسی کردیم. ادبیات سرمایه اجتماعی نشان داد که جوامع، سازمان‌ها و افراد نیازمند، سه منبع مهم برای توفیق در دستیابی به اهداف خود هستند. این منابع عبارت‌اند از «اعتماد»، «هنجارهای مشوق عمل جمعی» و «شبکه‌های تعامل و همکاری». باین‌حال، تولید و نگهداشت سرمایه اجتماعی، به‌ویژه از نوع پیوندزنده یا اتصالی آن، که برای کارکرد سازمان‌های عمومی نظیر مؤسسات اداره‌کننده شهر، به‌ویژه شهرداری‌ها و شوراهای شهر اهمیت دارد، در خلأ صورت نمی‌گیرد و نیازمند ظرفیت‌ها و منابعی است. زیرساخت‌های اجتماعی در معنای اخیر فضاهای شبکه‌سازی و همکاری، بخشی از این ظرفیت‌ها و منابع را تشکیل می‌دهند. همچنین پارادایم‌های اداره امور تحولاتی داشته‌اند و از شکل‌های عقلانی-دیوان‌سالاری سنتی و مدیریت عمومی نوین فاصله گرفته‌اند. پارادایم حکمرانی بر اهمیت عوامل اجتماعی و ظرفیت‌های شبکه‌سازی و تعامل برای اداره بهتر و شراکتی امور عمومی تأکید دارد و به شهروند به‌مثابه یک شریک در اداره امور عمومی نگاه می‌کند. این تحول هم نشانگر اهمیت بیشتر ظرفیت‌های مکانی-فضایی مشوق تعامل یا همان زیرساخت‌های اجتماعی است. جدول شماره ۵ می‌تواند درک بهتری از این موضوع فراهم کند.

جدول ۵. تحول جایگاه زیرساخت‌های اجتماعی در پارادایم‌های اداره امور عمومی

ابعاد مقایسه	اداره امور عمومی سنتی	مدیریت امور عمومی نوین	نظریه حکمرانی
برداشت از زیرساخت اجتماعی	تأسیسات یا خدمات عمومی	دارایی عمومی برای افزایش کارایی خدمات	بستر نهادی و فضایی برای تعامل، اعتماد و شبکه‌سازی
هدف سرمایه‌گذاری	تأمین خدمات و رفاه عمومی	افزایش بهره‌وری، کیفیت و رضایت مشتریان	تقویت سرمایه اجتماعی، مشارکت و تاب‌آوری
منطق ارزش‌آفرینی	دسترسی برابر به خدمات	مدیریت کارآمد منابع	تولید سرمایه اجتماعی و افزایش ظرفیت حکمرانی
شاخص موفقیت	تعداد، سرانه و پوشش خدمات	کارایی، هزینه و رضایت مشتریان	افزایش اعتماد، مشارکت، شبکه‌های همکاری و ظرفیت‌های جمعی حل مسئله
بازیگران اصلی	دولت (شهرداری)	دولت و بخش خصوصی	دولت، جامعه مدنی، جماعت‌های محلی و بخش خصوصی
پیامد مورد انتظار	رفاه اجتماعی	کارایی خدمات عمومی	حکمرانی مشارکتی، افزایش سرمایه اجتماعی و تاب‌آوری شهری

منبع: اقتباس و تلخیص براساس برایسون و همکاران (۲۰۱۴)، انکینگ، کاسترز و انگبرسن (۲۰۲۵)، کلاینبرگ (۱۳۹۹)، ازبرن (۲۱۰) و پیر و پیترز (۲۰۲۰)

زیرساخت‌های اجتماعی در پارادایم حکمرانی بخشی جدایی‌ناپذیر از فرایندهای اداره امور است. اگر ارزش‌های مطلوب برای پارادایم‌های کلاسیک اداره امور عمومی، دو ارزش مهم کارایی و اثربخشی بودند، اکنون دولت باید ضامن ارزش‌های عمومی، همچون عدالت اجتماعی، شفافیت و پاسخگویی، حفظ محیط‌زیست، تقویت مشارکت شهروندی و اعتماد عمومی به نهادها و خدمات عمومی باکیفیت باشد. چنین تضمینی نیازمند شراکت شهروندان، کسب‌وکارها و جامعه مدنی است. ارزش عمومی آن چیزی است که جامعه به‌عنوان «خیر عمومی» یا «منافع جمعی» می‌شناسد و آمادگی صرف هزینه یا حمایت از آن را دارد. جامعه انتظار دارد نهادهای عمومی این ارزش‌ها را ایجاد، حفظ یا تقویت کنند (برایسون و همکاران، ۲۰۱۴).

با نگاهی به جدول بالا می‌توان این نکته را هم دریافت که هر پارادایم از زیرساخت اجتماعی، ارزشی را انتظار دارد. پارادایم اداره امور عمومی سنتی به دنبال ارزش خدماتی است، پارادایم مدیریت امور عمومی نوین ارزش مدیریتی برایش مهم است و پارادایم حکمرانی ارزش رابطه‌ای و عمومی را انتظار می‌کشد. به عبارت دیگر، از یافته‌های به‌دست‌آمده می‌توان دریافت که زیرساخت‌های اجتماعی تحولی را طی کرده‌اند و از زیرساختی خدماتی به یک زیرساخت حکمرانی ضروری و مهم بدل شده‌اند که بدون آن‌ها تحقق اهدافی چون حکمرانی شراکتی و شبکه‌ای به‌سختی امکان تحقق دارد. این تحولی مهم است و برای حوزه‌های علمی جامعه‌شناسی شهری، برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری و مدیریت شهری، پیامدهایی چون ضرورت بازنگری در چارچوب‌های نظری، مفاهیم، روش‌ها و شاخص‌ها از یک‌سو و اهمیت نگهداشت، ارتقا و توسعه زیرساخت‌های اجتماعی از سوی دیگر، دارد. در این رویکرد نوین مکان‌هایی چون پارک، کتابخانه عمومی و سرای محله، تنها به‌عنوان زیرساخت خدماتی و در چارچوب سرانه‌ها و کاربری‌هایی که می‌توان از آن‌ها چشم پوشید، مطرح نمی‌شوند. آن‌ها بخشی جدایی‌ناپذیر و ضروری برای امکان‌پذیری ظرفیت‌های حکمرانی مبتنی بر دستیابی به راه‌حل‌های جمعی و شراکتی برای مسائل پیچیده شهری و ملی محسوب می‌شوند.

برخی پژوهش‌ها که مبتنی بر داده‌های اجتماعی حاصل از گزارش‌هایی همچون طرح ملی پیمایش سرمایه اجتماعی هستند، نشان می‌دهند که در ایران معاصر یکی از چالش‌های مهم برای حکمرانی مسئله کاهش اعتماد است (غفاری، ۱۴۰۳). تحلیل داده‌های

اجتماعی از این مسئله حکایت می‌کنند که اعتماد عام‌گرایانه در مقایسه با اعتماد خاص‌گرایانه اندک است و در سپهر اجتماعی ایران اعتماد خاص‌گرایانه تنظیم‌کننده روابط اجتماعی است. مسئله‌ای که یکی از پیامدهای آن می‌تواند اختلال در فرایند حکمرانی در سطوح محلی و ملی باشد. از منظر اعتماد عمومی به نهادهای حکمرانی هم چالش‌هایی وجود دارد. برای نمونه در سطح شهری، سازمان‌های مدیریت شهری جایگاه مناسبی را در میان سازمان‌های عمومی مورد اعتماد مردم ندارند و از سرمایه اجتماعی پایینی برخوردار هستند. این وضعیت سبب می‌شود تا آن‌ها در تحقق سیاست‌ها و برنامه‌های خود توفیق چندانی نداشته باشند. از همین‌رو ضرورت دارد تا عالی‌ترین سطوح سیاست‌گذاری در حوزه اداره امور به‌ویژه در حکمرانی شهری برای تدوین سیاست‌ها و راهکارهای ارتقای سرمایه اجتماعی اقدام کند. اما این سیاست‌گذاری‌های جدید نمی‌تواند صرفاً بر مبنای راه‌حل‌های ساده‌ای همچون دعوت از شهروندان برای همکاری با نهادهای عمومی باشد. با توجه به یافته‌های مقاله، هر سیاست‌گذاری در این زمینه باید شامل توجه به ظرفیت‌های اجتماعی شهر و شرایط نهادی و فضایی تولید اعتماد و بسط روابط اجتماعی گسترده باشد. توصیه‌های سیاستی در این زمینه می‌تواند شامل مواردی همچون تدوین سیاست ملی حفظ، توسعه و ارتقای زیرساخت‌های اجتماعی، تبدیل زیرساخت‌های اجتماعی به یک شاخص در نظام برنامه‌ریزی شهری، اولویت‌بخشی به فضاهای مولد اعتماد عام‌گرایانه، توزیع عادلانه زیرساخت‌های اجتماعی در مناطق شهری، بازتعریف نقش مدیریت شهری از ارائه‌کننده خدمات به تسهیل‌کننده روابط اجتماعی و ایجاد سامانه پایش سالانه سرمایه اجتماعی و زیرساخت‌های اجتماعی شهرها باشد. در مجموع، کانون سیاست‌های تقویت سرمایه اجتماعی و بهبود عملکرد نهادی باید بر زیرساخت‌های فضایی و نهادی مولد سرمایه اجتماعی قرار گیرد.

مأخذ مقاله: پژوهش مستقل. نویسنده دارای تألیفات متعددی در این حوزه مطالعاتی است.

تعارض منافع: بنا بر اظهار نویسنده این مقاله تعارض منافع ندارد.

سیاسگزاری: نویسنده مراتب قدردانی صمیمانه خود را از داوران و عوامل علمی و اجرایی نشریه به‌خاطر نظرات و تلاش‌های ارزشمندشان ابراز می‌دارد.

منابع

- توکویل، الکسی دو (۱۳۹۶). تحلیل دموکراسی در آمریکا. ترجمه رحمت‌الله مقدم مراغه‌ای. تهران: علمی و فرهنگی.
- جیکوبز، جین (۱۳۹۸). مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکایی. ترجمه حمیدرضا پارسی. تهران: دانشگاه تهران.
- روستاین، بو (۱۳۹۳). دام‌های اجتماعی و مسئله اعتماد. ترجمه محمد فاضلی و همکاران. تهران: آگه.
- غفاری، غلامرضا (۱۴۰۳). مسئله اعتماد اجتماعی و چالش حکمرانی در ایران معاصر. مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران، ۱۳(۴)، ۴۶۹-۴۹۴. <https://doi.org/10.22059/jisr.2024.386485.1563>
- کلاینبرگ، اریک (۱۳۹۹). کاخ‌هایی برای مردم. ترجمه حسین ایمانی جاجرمی. تهران: شیرازه.
- گودرزی، محسن و عبدی، عباس (۱۳۹۷). صدایی که شنیده نشد: نگرش‌های اجتماعی-فرهنگی و توسعه نامتوازن در ایران: گزارشی از یافته‌های طرح آینده‌نگری. تهران: نشر نی.

References

- Aldrich, D. P. (2023). How social infrastructure saves lives: A quantitative analysis of Japan's 3/11 disasters. *Japanese Journal of Political Science*, 24(1), 30-40. <https://doi.org/10.1017/S1468109922000366>
- Almond, G. A., & Verba, S. (1963). *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

- Boix, C., & Posner, D. N. (1998). Social capital: Explaining its origins and effects on government performance. *British Journal of Political Science*, 28(4), 686–693. <https://doi.org/10.1017/S0007123498000313>
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. G. Richardson (Ed.), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education* (pp. 241–258). New York, NY: Greenwood.
- Bryson, J. M., Crosby, B. C., & Bloomberg, L. (2014). Public value governance: Moving beyond traditional public administration and the new public management. *Public Administration Review*, 74(4), 445–456. <https://doi.org/10.1111/puar.12238>
- Coleman, J. S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American Journal of Sociology*, 94(Supplement), S95–S120. <https://doi.org/10.1086/228943>
- Coleman, J. S. (1990). *Foundations of Social Theory*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Cusack, T. R. (1999). Social capital, institutional structures, and democratic performance: A comparative study of German local governments. *European Journal of Political Research*, 35(1), 1–34. <https://doi.org/10.1023/A:1006905128015>
- Dan, S., Lægred, P., & Špaček, D. (2024). NPM reconsidered: Towards the study of enduring forms of new public management. *Public Management Review*, 26(9), 2531–2541. <https://doi.org/10.1080/14719037.2024.2375561>
- Enneking, G., Custers, G., & Engbersen, G. (2025). The rapid rise of social infrastructure: Mapping the concept through a systematic scoping review. *Cities*, 158, 105608. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2024.105608>
- Erices-Ocampo, P., Lubbers, M. J., & Adams, J. (2025). Toward a unified conceptualization of social capital. *Annual Review of Sociology*, 51, 171–190. <https://doi.org/10.1146/annurev-soc-090924-032037>
- Fraser, T., Awadalla, O., Sarup, H., & Aldrich, D. P. (2024). A tale of many cities: Mapping social infrastructure and social capital across the United States. *Computers, Environment and Urban Systems*, 114, 102195. <https://doi.org/10.1016/j.compenvurbsys.2024.102195>
- Fraser, T., Cherdchaiyapong, N., Tekle, W., Thomas, E., Zayas, J., Page-Tan, C., & Aldrich, D. P. (2022). Trust but verify: Validating new measures for mapping social infrastructure in cities. *Urban Climate*, 46, 101287. <https://doi.org/10.1016/j.uclim.2022.101287>
- Fukuyama, F. (1995). *Trust: The Social Virtues and the Creation of Prosperity*. New York, NY: The Free Press.
- Ghaffari, G. R. (2024). The problem of social trust and the challenge of governance in contemporary Iran. *Quarterly Journal of Social Studies and Research in Iran*, 13(4), 469–494. (In Persian)
- Ghaffari, Gh. R. (1403). The Problem of Social Trust and the Challenge of Governance in Contemporary Iran. *Social Studies and Research in Iran*, 13(4), 469–494. <https://doi.org/10.22059/jisr.2024.386485.1563> (In Persian)
- Goodarzi, M., & Abdi, A. (1397). *A Voice That Went Unheard: Socio-Cultural Attitudes and Uneven Development in Iran: A Report on the Findings of the Foresight Project*. Tehran: Ney Publishing. (In Persian)
- Goudarzi, M., & Abdi, A. (2018). *A Voice That Was Not Heard: Socio-Cultural Attitudes and Uneven Development in Iran: A Report on the Findings of the "Foresight" Project*. Tehran: Ney Publishing. (In Persian)
- Hickford, A. J., Blainey, S. P., Ortega Hortelano, A., & Pant, R. (2018). Resilience engineering: Theory and practice in interdependent infrastructure systems. *Environment Systems and Decisions*, 38(3), 278–291. <https://doi.org/10.1007/s10669-018-9707-4>
- Inglehart, R. (1999). Trust, well-being and democracy. In M. E. Warren (Ed.), *Democracy and Trust* (pp. 88–120). Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511659959.004>
- Jacobs, J. (2019). *The Death and Life of Great American Cities* (H. R. Parsi & A. Aflatouni, Trans.). Tehran: University of Tehran. (In Persian)
- Jacobs, J. (2019). *The Death and Life of Great American Cities* (H. R. Parsi, Trans.). Tehran: University of Tehran Press. (In Persian)
- Joshi, A., & Aldrich, D. P. (2025). Corraling a chimera: A critical review of the term social infrastructure. *Sustainable and Resilient Infrastructure*, 10(3), 284–294. <https://doi.org/10.1080/23789689.2025.2456363>
- Kjær, A. M. (2009). Governance and the urban bureaucracy. In J. S. Davies & D. L. Imbroscio (Eds.), *Theories of Urban Politics* (pp. 137–152). London: SAGE Publications.
- Klinenberg, E. (2020). *Palaces for the People* (H. Imani Jajarmi, Trans.). Tehran: Shirazeh. (In Persian)

- Klinenberg, E. (2020). *Palaces for the People*. Translated by H. Imani Jajarmi. Tehran: Shirazeh Publishing. (In Persian)
- Knack, S. (2002). Social capital and the quality of government: Evidence from the states. *American Journal of Political Science*, 46(4), 772–785. <https://doi.org/10.2307/3088433>
- Lin, N. (2001). *Social Capital: A Theory of Social Structure and Action*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lowndes, V., & Wilson, D. (2001). Social capital and local governance: Exploring the institutional design variable. *Political Studies*, 49(4), 629–647. <https://doi.org/10.1111/1467-9248.00334>
- Maloney, W., Smith, G., & Stoker, G. (2000). Social capital and urban governance: Adding a more contextualized 'top-down' perspective. *Political Studies*, 48(4), 802–820. <https://doi.org/10.1111/1467-9248.00284>
- Mehvar, S., Wijnberg, K., Borsje, B., Kerle, N., Schraagen, J. M., Vinke-de Kruijf, J., ... & Hulscher, S. (2021). Review article: Towards resilient vital infrastructure systems – challenges, opportunities, and future research agenda. *Natural Hazards and Earth System Sciences*, 21(5), 1383–1407. <https://doi.org/10.5194/nhess-21-1383-2021>
- Oldenburg, R. (1999). *The Great Good Place: Cafés, Coffee Shops, Bookstores, Bars, Hair Salons, and Other Hangouts at the Heart of a Community* (2nd ed.). Marlowe & Company.
- Osborne, S. P. (2006). The new public governance? *Public Management Review*, 8(3), 377–387. <https://doi.org/10.1080/14719030600853022>
- Osborne, S. P. (Ed.). (2010). *The New Public Governance? Emerging Perspectives on the Theory and Practice of Public Governance*. London: Routledge.
- Paxton, P. (1999). Is social capital declining in the United States? A multiple indicator assessment. *American Journal of Sociology*, 105(1), 88–127. <https://doi.org/10.1086/210268>
- Paxton, P. (2002). Social capital and democracy: An interdependent relationship. *American Sociological Review*, 67(2), 254–277. <https://doi.org/10.1177/000312240206700205>
- Pierce, J. C., Lovrich, N. P., & Moon, C. D. (2002). Social capital and government performance: An analysis of 20 American cities. *Public Performance & Management Review*, 25(4), 381–397. <https://doi.org/10.1080/15309576.2002.11643676>
- Pierre, J., & Peters, B. G. (2020). *Governance, Politics and the State* (2nd ed.). London: Red Globe Press.
- Putnam, R. (1995). Bowling alone: America's declining social capital. *Journal of Democracy*, 6(1), 65–78. <https://doi.org/10.1353/jod.1995.0002>
- Putnam, R. D. (2001). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York, NY: Touchstone Books.
- Putnam, R. D., & Garrett, S. R. (2020). *The Upswing: How America Came Together a Century Ago and How We Can Do It Again*. New York, NY: Simon & Schuster.
- Putnam, R. D., Leonardi, R., & Nanetti, R. Y. (1994). *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Qi, J., Mazumdar, S., & Vasconcelos, A. C. (2024). Understanding the relationship between urban public space and social cohesion: A systematic review. *International Journal of Community Well-Being*, 7(2), 155–212. <https://doi.org/10.1007/s42413-024-00204-5>
- Rhys Andrews, R. (2007). Civic culture and public service failure: An empirical exploration. *Urban Studies*, 44(4), 845–863. <https://doi.org/10.1080/00420980601184760>
- Rothstein, B. (2014). *Social Traps and the Problem of Trust* (M. Fazeli et al., Trans.). Tehran: Agah. (In Persian)
- Rothstein, B. (2014). *Social Traps and the Problem of Trust* (M. Fazeli et al., Trans.). Tehran: Agah. (In Persian)
- Tocqueville, A. (2017). *Democracy in America* (R. M. Maraghe'i, Trans.). Tehran: Elmi Farhangi Publications. (In Persian)
- Tocqueville, A. (2017). *Democracy in America* (R. Moqaddam Maragheh'I, Trans.). Tehran: Elmi Farhangi Publications. (In Persian)
- Woolcock, M., & Narayan, D. (2000). Social capital: Implications for development theory, research, and policy. *The World Bank Research Observer*, 15(2), 225–249. <https://doi.org/10.1093/wbro/15.2.225>